

YOKSULLUK ALGI ÖLÇEĞİ GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ALIşMASI

POVERTY PERCEPTION SCALE VALIDITY AND RELIABILITY STUDY

Funda H. SEZGİN*
Elif Haykır HOBİKOĞLU**
Yunus BUDAK***

Öz

Yoksulluk ve gelir dağılımındaki eşişsizlik ekonomik kalkınma ve refah artışı önündeki en önemli engellerden biridir. Bu araştırmada, kamudan nakdi yardım alanlar üzerinden; mutlak yoksulluk, görelı yoksulluk ve insani yoksulluk olmak üzere 3 alt boyuttan oluşan 33 maddelik yoksulluk algısı ölçeği geliştirilerek geçerlik ve güvenirlık çalışması yapılmıştır. Uzmanların görüşüne sunulan madde havuzunun kapsam olarak geçerlik koşulunun yerine getirilmesinin ardından pilot çalışmayla olası hataların ve eksikliklerin giderilmesine çalışılmıştır ve sonuç olarak 33 maddelik ölçeğe son hali verilmiştir. Çalışmada, AĞrı ili merkez ve farklı ilçelerde ikamet eden ve sosyal yardım alan 650 kişi için analizler yapılmıştır. Her bir madde için ayırt edicilik gücünün tespit edilebilmesi açısından madde-toplam korelasyon değeri hesaplanmıştır ve t testinden faydalanılarak üst %27'lik ile alt %27'lik grupların madde ortalamalarının arasında yer alan farkların anlamlılığı analiz edilmiştir. Düzeltilmiş madde toplam puan korelasyonları 0.577 ile 0.711 değer aralığında değişim göstermektedir. T Testinin sonucuna göre, üst ve alt gruplar için madde ortalamalarının arasında yer alan bütün farklar istatistik olarak anlamlıdır. Ölçek için yapı geçerliğinin belirlenmesi üzere ilk olarak Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) uygulanmış olup toplam varyansın %76.08'ini açıklayan üç faktörlü bir yapıya ulaşılmıştır. Tüm boyutlara ilişkin güvenirlilik kriteri Cronbach Alpha (CA) değerleri ve anketin bütününe ilişkin CA değeri 0.70'in üstünde ve beklenen biçimde elde edilmiştir. AFAnın sonucunda ulaşılan madde-faktör yapısının Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) ile model olarak uyum durumu incelenmiş olup ölçeğin üç faktörlü yapısının uyum indekslerinin iyi uyum kararı neticesinde doğrulandığı ortaya konulmuştur. Bu sonuçların işığında; yoksulluk algı ölçeğinin geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yoksulluk, Yoksulluk Algı Ölçeği, Geçerlik, Güvenirlık

Jel Kodları: I32, D63, C12

* Sorumlu Yazar, Dr. ÖĞr. Üyesi, İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Mühendislik Fakültesi, Endüstri Mühendisliği Bölümü, fsezgin@iuc.edu.tr, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2693-9601>

** Prof. Dr. İstanbul Üniversitesi, İktisat Fakültesi, İktisat Bölümü, elifh@istanbul.edu.tr, ORCID: 0000-0003-3575-7508

*** Dr. ÖĞr. Gör. AĞrı İbrahim een Üniversitesi, ynsbdk04@gmail.com, ORCID: 0000-0003-3126-743X

Abstract

Poverty and inequality in income distribution are among the most important obstacles to economic development and increased prosperity. In this study, in terms of individuals receiving financial aid from the state, a poverty perception scale with 33 items consisting of three subdimensions of absolute poverty, relative poverty, and human poverty was developed and examined for validity and reliability. The study was carried out with the analysis of 650 people residing in Ağrı city center and different districts and receiving social aids. In order to specify the discrimination power of the survey items, the item-total correlation was calculated, and then the significance of the differences between the item means of the upper 27% and lower 27% groups was investigated utilizing the t-test, and correlations ranged from 0.577 to 0.711. The results of the test revealed that all the differences between the item means of the upper and lower groups were significant. To specify the construct validity of the scale, first, Exploratory Factor Analysis (EFA) was conducted, and a three-factor structure obtained, explaining 75.48% of the total variance. Reliability criterion Cronbach's Alpha (CA) value of each dimension resulted as expected, above 0.70. Model fit of the item-factor structure acquired by EFA was examined through confirmatory factor analysis (CFA), and following the good fit decision regarding the fit indices, it was observed that the three-factor structure of the scale was verified. Based on these results, it was concluded that the poverty perception scale was a valid and reliable measurement tool.

Keywords: Poverty, Poverty Perception Scale, Validity, Reliability

Jel Codes: I32, D63, C12

Giriş

Yoksulluk tüm toplumlar ve ekonomiler için büyük bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Özellikle bu kavramın sosyal boyutunun genişliğinden kaynaklı genel geçer bir tanımı yapılamamaktadır. Ancak genel anlamda ifade edilecekse; bireylerin hayatlarını idame edebilmeleri için kendilerine lazım olan mal ve hizmetlere sahiplikten uzak bir yaşamın içinde olmaları durumudur. Yoksulluk kavramının kendine özgü bir çok boyutu olduğu için, kavramsal olarak bireylerin aç olması veya gıdaya yeteri düzeyde ulaşama olarak tanımlamak doğru bir yaklaşım olmayacaktır.

Yoksulluk genel anlamda ifade edilecekse, belirli bir seviyenin altında olmadan, genel hatları ile bireylerin belirli bir refahın üstünde yaşamlarını devam ettirme olarak tanımlanabilir (O'Connor, 2001:56). Bununla birlikte yoksulluk kişiden kişiye değişebilen göreceli bir tanımdır. Zamana, mekana, toplumların yapısına göre değişebilen bir kavram olmaklar beraber, yoksulluk tanımlanırken ortak bir ölçüt bulmak kolay bir durum değildir. Aynı dönemde yaşayan bireylerin farklı coğrafyalarda farklı ölçütlerle değerlendirildiğinde bazılarının sengin ve bazılarının yoksul nitelendirilmesi olağan bir durum olarak karşımıza çıkabilmektedir (UNDP, 2005:16).

Yoksulluğu tarif ederken genelde toplumda var olan genel standardın altında olan bireylerin yaşamlarının varlığı olarak tanımlanabilir. Bunun içindir ki, bu standardın altında kalan bireyler toplumdaki var olan yaşam tarzı ve gelenek halini almış alışkanlıkları maddi ölçütlerinin azlığından dolayı yerine getirememektedir. Bu durum bireylerin bir şeylerden mahrum olma, asgari gerekliliği yerine getirememesi gibi sorunları ortaya çıkarmaktadır. (Alkire, 2002:76). Dünya nüfusu açısından değerlendirme yapılacaksa Dünya Bankası verilerine göre insanların yaklaşık yarısı iki dolar olan

yoksulluk sınırının altında yaşamaktadır. Bu sorun hem dünyada hem de Türkiye’ de en önemli sorunlar arasındadır.

Yoksulluğu sadece ekonomik bir sorun olarak tanımlamak yanlış bir ifade olacaktır. nk insan hayatında eğitim, sağlık, sosyal katılım, siyasi ve evre gibi boyutların olduğu gerçeği unutulmamalıdır. Aynı zamanda yoksulluk sorununu gelir düzeyi ve kalori ihtiyaçlarına göre tek düze bir tanıma indirmek bu sorunun sosyal, siyasi ve ahlaki boyutlarını gözden kaçırmakla sonuçlanabileceği unutulmamalıdır. Bunun içindirki, yoksulluk ifade tanımlanırken bireylerin orta ölçekte bir yaşam sürdürmeleri için gerekli olan olanaklardan faydalanmaları asgari ölçüde gereklidir. (Nussbaum, 2011:43).

Yoksulluk temelinde sosyal bir sorun olmakla birlikte, etkileri hem sosyal hem de ekonomik açıdan bireylerin yaşamlarında varlığını devam ettirmektedir. Yoksul olan birey veya toplumlar istedikleri gibi yaşam srememektedir. Geçim sıkıntısı çekerek hem kendilerinin hem de ailelerinin ihtiyaçlarını karşılayamamaktadırlar. Bununla birlikte yine kendileri ve ailelerinin sosyal gereksinimlerini karşılayamamaktadırlar. Nihayetinde bu eksikler onları toplum içinde kendilerinin istedikleri konuların uzağına itmiştir (Alkire ve Santos, 2014:67).

Yoksulluk salt matematik anlayışı ile ele alınıp hesaplanacak bir kavram değildir. Yoksulluğun coğrafyalara, ülkelere ve yıllara göre değişen bir dinamik yapıya sahip olması onun ölçümünü de bir o kadar zorlaştırmaktadır. Bu amaçla yoksulluğu ölçmek için öncelikle hedef kitlenin diğer bir ifade ile kimlerin yoksul kabul edilebileceğidir. İkinci en önemli durum, yoksulluk sınırının ne olacağıdır (Acemoğlu ve Robinson, 2012:22).

Yoksulluğun llmesi için bazı metodlar kullanılmaktadır. Bu açıdan genel olarak yoksulluğun ölçülmesinde iki bakış açısı söz konusudur. Bunlarda ilki doğrudan yaklaşımdır. Bireylerin karşılanmayan en gerekli ihtiyaçlarını ele alarak yine aynı şekilde bu bireylerin gözlemlenen durum ve normatif durum karşılaştırılmaktadır. Bu yaklaşımla birlikte hane halkının elinde var olan kaynakların temel gereksinimleri karşılaması için ihtiyaç duyulan kaynaklar ile karşılaştırılmaktadır. Bu şekilde hem yoksulluk sorununun var olan mevcut durumu ölçülecek hem de yoksulluk boyutu ile birlikte bu yoksulluğun derinliği anlaşılmaya çalışılacaktır (Aktan ve Vural, 2002: 18).

Literatürde yoksulluk algısını ölçmek amaçlı az sayıda lme aracı bulunmaktadır. Bu durum çalışmanın motivasyonunu oluşturmuştur. Çalışmanın amacı, yoksulluk algısının lmlenmesine istinaden bir lğin geliştirilmesi ve söz konusu lğin geçerlik ve güvenirlik testlerini yaparak, literatüre sunmaktır. Çalışmada geliştirilen ölçek 3 temel yoksulluk tanımı üzerine oturtulmuştur. Ele alınan yoksulluk tanımları şöyledir:

Mutlak Yoksulluk: Mutlak yoksulluk, bireylerin ya da hane halkının en temel ihtiyaçlarını karşılamak için gerekli olan minimum gelir ve harcama seviyesidir. Mutlak yoksulluk kavramı, bireylerin giyim ve barınma gibi temel ihtiyaçlarının da karşılanmaması durumunu da içermektedir. Kısaca, mutlak yoksulluk bireylerin yaşamlarının devamı için en temel tüketim ihtiyaçlarının karşılanamaması durumudur (Jolliffe vd., 2012:14). Bir başka mutlak yoksulluk değerlendirmesinde; bu yoksulluk türünün zaman ve mekan şartlarına göre farklılık göstermeyen, her yerde uygulanabilecek genel bir yoksulluk sınırı hedeflenmektedir. Ülkelerin yoksulluk durumunu karşılaştırmak

amacı ile mutlak yoksulluk kullanılmaktadır. Bu yoksulluk türünde ülkelerin mevcut koşullar göz ardı edilmekte ve özellikle gelir dağılımında meydana gelen farklılıklar göz ardı edilmektedir. Nihayetinde genel-geçer bir yoksulluk sınırı hedeflenmektedir. Dünya Bankası'nın mutlak yoksulluk ile yaşayan bireylerin hayatlarını idame edebilmeleri için elde edilen verilerin ülkelerin günlük fiyatları ile tespit etmiştir. Bu durum ülkeden ülkeye farklılık göstermektedir. Öyle ki, bu sınır bir dolara kadar inebilmektedir (Spicker & Booth,1990:23; Aktan ve Vural, 2002:19). Ülkemizin de içinde bulunduğu Doğu Avrupa Ülkelerinde bu sınır, diğer bir ifade ile mutlak yoksulluk günlük 4 dolara kadar artış gösterebilmektedir. Bu noktada mutlak yoksulluk, "bireyin yaşamını fiziken devam ettirebilmek amacıyla ihtiyaç duyduğu asgari tüketim seviyesi" ile "asgari gelir seviyesi" diye adlandırılabilir.

Görelî Yoksulluk: Görelî yoksulluk, sıradan bir bireyin asgari bir yaşam kalitesine sahip bir şekilde hayatlarını idame edebilmeleri için insan yaşamının devamı için olmazsa olmaz temel ihtiyaçların; eğitim, sağlık, kültürel etkinlikler, temiz içme suyu gibi ihtiyaçları karşılayacak bir gelire sahip olunmamasıdır (Fosu, 2015). Görelî yoksulluk için bir diğer tanım; bireylerin mevcut toplum içinde oluşmuş ortalama refah düzeyinden daha az bütçeye ve harcamaya sahip olmalarıdır (Gradin, 2009:1427). Bir ülkede oluşmuş ortalama bir gelir vardır ve bu gelirin yarsından daha az bir geliri olanlara yoksul diyebiliriz. Görelî yoksulluk; bakış açısı itibari ile mutlak yoksulluktan ayrışabilmektedir. Buna göre, bu yoksulluk türü bireylerin sosyal bir varlık olduğu gerçeği ile hareket etmektedir. Bunun için; görelî yoksulluğa göre mutlak gelir düzeyinden ziyade bireylerin refah ve gelir dağılımlarındaki orantısızlıklar ele alınmaktadır (Hanson vd., 2013:4). Görelî yoksulluk bakış açısına göre; sadece gelirin bireylerin genel-geçer ihtiyaçlarını karşılaması olarak görülmemektedir. Bununla birlikte bireylerin yaşam kalitelerine ve insan erdemine yakışır bir yaşama sahip olunup olunulmaması ile ilgilenmektedir. Ayrıca görelî yoksulluk mutlak yoksulluğa göre düzey olarak daha yukarıdadır. Ancak bu düzeyin hangi noktada olduğu toplumların gelişmişlik oranlarına göre değiştiği bir sonucu doğurmaktadır (Fortuijn& Ostendorf, 2004:242).

İnsani Yoksulluk: İnsani gelişme kavramı bireylerin elde ettikleri parasal gelirden ziyade bireysel özgürlük, kişilik gibi insanların temel haklarının ve insanların hayatlarında olması gereken temel haklar birlikte ele alınıp değerlendirilmektedir (Sinding, 2009:3027). Bu şekilde kalkınmada insan faktörünün ne kadar önem arz ettiği açıktır.İnsani yoksulluk, yoksulluğun özellikle parasal gelir kısmına değil sosyal boyutu ile ilgilenmektedir. Bu kavram ile açıklanmak istenen şey; bireylerin kaliteli bir yaşam sürmesi, sağlıklı ve uzun bir yaşam içinde hayatlarını idame ettirme, üretkenliğin var olması gibi seçeneklerinden mahrum olma durumudur (Bradshaw, 2006:7). Diğer bir deyişle, bireylerin temel insani ihtiyaçlarından mahrum kalması halidir. Bunlar; yaşam sürelerinin az olması, temel sağlık ve eğitimden mahrum olma, istihdam alanındaki eksiklikler, karşı konulabilen ancak çaresiz kalınan hastalıklar gibi bireylerin yaşamlarını etkileyen unsurlardır. Bununla birlikte alt yapı yetersizlikleri, mal ve hizmetlere ulaşılama durumu, yeterince temiz içme suyunun olmaması da insani yoksulluğun alanı içerisindedir (O'Connor, 2001:43).

1. Yoksulluk Algı Ölçeği Geçerlik ve Güvenirlik Analizleri

1.1. Araştırmanın Amacı ve nemi

Yoksulluk genel bir ifadeye indirilmemekle beraber, ihtiyaçların giderilememe durumudur. Bu ihtiyaçların erevesi bireyden bireye değişebilen ve bu değişimi de etkileyen bazı demografik, toplumsal, coğrafik faktörlerin varlığıdır. Yoksulluğu belirlemek başlı başına büyük bir organizasyonda durum tespiti yapmaya benzemektedir. Bunun için sade ve anlaşılır bir ifade ile geçerlilik ve güvenilirliğin yüksek olduğu bir ölçeğe gereksinim duyulmuştur. Yoksulluk alanında araştırma yapan araştırmacılara, politikacılara, sivil toplum kuruluşlarına ve diğer ilgililere doğrudan hem yoksulluk algısını ölçmek hem de yoksulluk ile ilgili diğer değişkenlerin etkileşimi ortaya koymak için yoksulluk algısını lbilecek yeterli geçerlilik ve güvenilirliğe ulaşmış bir ölçeğin varlığı yoksulluk ile ilgili literatüre katkı sunacağı hedeflenmiştir. Bununla birlikte, bu ölçeğin mutlak, grel ve insani yoksulluk ile ilgili oluşturulan soruları sade ve anlaşılır olması araştırmacılara kolay ve anlaşılır bir yöntemin uygulama sahasının ulaşabilirliğinin nn açmaktadır.

1.2. Araştırmanın Evreni ve rnekleme

Anakütle Ağrı il sınırlarında yaşayan ve kamu nakdi yardımı alanlar üzerinden oluşturulup Ağrı Valiliği Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı Başkanlığı'nın 01.01.2020-01.06.2020 tarihleri arasındaki faaliyet raporlarında elde edilen veriler üzerinden oluşturulmuştur. Ağrı İli'nde kamu parasal yardımı bünyesinde toplam 168.110 kişi bulunmaktadır. Bunlar içinden 650 katılımcı örnekleme olarak hedef örnekleme yönteminden faydalanılarak seçilmiştir. Anket alışması, 15.01.2020-30.01.2020 tarih aralığında yüz yüze anket yöntemiyle gerçekleştirilmiş olup, toplam 677 tane anketin tamamı katılımcılara uygulanmıştır. Biten anketlerden sonra yapılan veri girişleri sırasında bazı katılımcıların anket içerisinde var olan soruların büyük bir kısmına cevap vermemesi gözlemlenmiş ve bu anketler analizlere dahil edilmemiş, sonuç olarak 650 tane anketin tüm maddeleri cevaplandırıldığı için uygulamaya alınmıştır. Anket alışmaları için belirlenen ana kütlenin içerisinden alınacak olan örneklemin adedi Yazıcıoğlu ve Erdoğan (2004)'in geliştirmiş oldukları tabloya göre 0.05 örnekleme hatasında $p=0.50$ ve $q=0.50$ değerleri için 384 adet örneklemin yeterli sayı olduğu saptanmıştır.

1.3. Varsayımlar ve Kısıtlar

Bu alışma içinde bulunan bireylerin yoksulluk algı ölçeğinde bulunan soruları cevaplarken gerçek düşüncelerini ve duygularını bir baskı altında kalmadan ifade ettikleri kabul edilmiştir. Aynı zamanda, bu katılımcıların ölçek sorularını doğru ve eksiksiz cevaplandırırdıkları kabul edilmiştir. Bununla birlikte, ankete katılan bireylerin ölçek sorularına cevap verirken kelimelerin anlamlarını gerçek anlamda anladıkları kabul edilmiştir. Kavramsal yanılgıların oluşturabileceği hatalar göz ardı edilmiştir. Çalışmada, rnekleme sayısının çoğaltılmasında bazı zorluklar oluşmuş ve kişiler bu konuda isteksiz davranmıştır. Çalışmanın kısıtı için; bireylerin ankete katılıma için olumlu bir davranış sergilemedikleri söylenbilir. Diğer yandan çalışmanın diğer kısıtı, Ağrı ili ile sınırlandırılmış olmasıdır.

1.4. Anketin Güvenilirlik Analizi

Ölçek çalışmalarında güvenilirlik testlerinin yapılması üzere sıklıkla kullanılmakta olan testleri; “Cronbach Alpha, İkiye Bölme (split), Paralel ve Mutlak Kesin Paralel (strict)” olarak sıralamak mümkündür. Cronbach Alpha testiyle birlikte ulaşılan değer, eğer %70 değerinin üstünde olursa anket için başarılı olduğu çıkarımı yapılmaktadır (Brown, 2006). Bu çalışmada, yapılan anket için güvenilirlik testlerinin sonuç değerleri; Cronbach-Alpha = 0.923, Paralel = 0.923, Split = 0.922-0.924 ve Strict = 0.922 şeklinde elde edilmiştir.

1.5. Katılımcılara Yönelik Tanımsal Bilgiler Yüzesel Dağılımları

Katılımcıların %40,6'sı erkek iken %59,4'ü kadındır. Katılımcıların %57,1'i evli, %11,4'ü bekar, %2'si boşanmış, %29,5'i ise dul/eşi vefat etmiştir. Katılımcıların %44'ü okur-yazar değil iken – %14,9'unun eğitim durumu okur-yazar, %24,5'inin ilkokul, %9,2'sinin ortaokul, %5,2'sinin lise ve %2,2'sinin ise yüksek öğretimdir. Katılımcıların %5,4'ünün sahip olduğu bir meslek bulunmakta iken, %94,6'sının sahip olduğu bir meslek bulunmamaktadır.

1.6. Ölçek Geliştirme Çalışması Aşamaları

Ölçeğin geçerlilik-güvenilirlik çalışması altı aşamada meydana getirilmiştir. Bu adımlar oluşturulurken, Hambleton ve Patsula (1999) tarafınca meydana getirilen ve tavsiye edilen ölçek geliştirme aşamaları göz önünde tutulmuştur. Bu aşamalar aynen alınmamış, çalışmanın iç dinamiklerine göre uyumlu duruma getirilerek birtakım aşamalar tekrardan dizayn edilmiştir.

Aşama 1: Literatür Taraması

Yoksulluk kavramını, son dönemlerde ciddi bir araştırma konusu olarak literatürde sıkça görebilmekteyiz. Bunun için, yoksulluk konusuna yönelik ortaya konulan çalışmalar ele alınmış ve uluslararası alan yazında yoksulluğa yönelik anket çalışmalarının sayısının yetersiz olduğu görülmesine rağmen, var olan çalışmalar doğrultusunda bir soru havuzu oluşturulmuştur.

Aşama 2: Bazı Maddelerin Türkçeye Çevirisi

Bu basamakta, ölçekte kullanılan bazı ifadeler farklı kaynaklardan İngilizce olarak elde edildiği için hem İngilizcede hem de Türkçede dil becerisi yetkin olanlar tarafından ve yoksulluk konusunda çalışmaları ile bilinen beş akademisyen tarafından Türkçeye çevirisi sağlanmıştır. Bu çeviri yapılırken yardımları alınan akademisyenlere, çeviri yapılmadan önce yapılan çalışmanın hedefi ve ölçeğin genel çatısı hakkında genel-geçer bilgiler verilmiştir. Yoksulluk ile ilgili bir ölçek bulunamamış, fakat bazı anket çalışmalarında sorulan sorulardan esinlenerek maddeler seçilmiştir.

Aşama 3: Maddelerin Seçimi

Maddelerin seçilmesi aşamasında, 5 akademisyenin çalışmasıyla İngilizce dilinden Türkçe diline çevrilmiş olan maddeler ve tarafımızdan hazırlanan maddeler bir araya getirilerek bir madde havuzu oluşturulmuştur. Bu aşamada konu ilgili yayın yapan 2 akademisyenden yardım alınarak madde havuzu kontrol edilmiş, eleştiriler doğrultusunda bazı maddeler dışarıda bırakılarak mutlak yoksulluk (17 soru), göreli yoksulluk (6 soru) ve insani yoksulluk (10 soru) toplam 33 soru içeren ilk biçim oluşturulmuştur.

Aşama 4: Türkçe Dil Kontrolü

Bu aşamada, leği oluşturacak soruların seçimi ile birlikte herhangi bir anlam farklılığının önüne geçmek için soruların tamamının Türk Dili ve Eğitimi konusunda çalışmalar yapmış olan ve alanından yetkin bir kişi üzerinden gerekli incelemeler yapılarak, bazı aksaklıkların belirlenmesi ile birlikte gerekli düzeltmeler gerçekleştirilmiştir.

Aşama 5: Maddeler zerinde Tartışma ve Kapsam Geçerliliği

Bu alışmada, Marmara Üniversitesi, İstanbul niversitesi ve Yıldız niversitesi'nde yoksulluk ve kalkınma konusunda dersler veren ve makaleleri bulunan 10 akademisyen (uzman kişiler) tarafından maddeler incelenmiş ve görüşleri sorulmuştur. Uzmanlardan maddelerin ölçek için uygunluğuna ilişkin cevaplarını 5'li derecelendirme leği ile değerlendirmeleri istenmiştir. Uzmanların 5'li derecelendirme leğine istinaden değerlendirme yapabilmek için maddelerin alt taraflarına gerekli boşluklar bırakılarak, maddeler üzerinde herhangi bir düzeltme yapılacaksa bu boşluklara açıklamalı olarak bu işlemleri yapmaları istenmiştir. Uzmanların yaptıkları incelemeler sonucunda hangi maddelerin kullanılması ile ilgili tavsiyeleri dikkate alınarak son tahlilde karar vermek için Davis (1992) tekniği ile sonuçlandırılmaya çalışılmıştır. Daha sonra, her maddede geçerli olmak üzere kapsam geçerlilik oranları saptanmıştır. Kapsam geçerlilik oranlar (KGO); var olan herhangi bir maddeyle ilgili "gerekli" görüşü alınan uzman sayısının maddeyle ilgili görüş bildiren tüm uzman sayısının yarısına oranının bir eksiği olarak açıklanmaktadır.

$$KGO = (N_G / N/2) - 1$$

N_G : gerekli gören uzmanların sayısı, N : araştırmaya katılım gösteren toplam uzmanların sayısı

Yapılan analiz sonuçlarına göre, en düşük KGO değeri 0,60 olarak saptanmıştır. Ölçeğin KGİ değeri ise 0,96'dir. Uzman görüşleri alındıktan sonra elde edilen Kapsam Geçerlilik Oranı (KGO) ve Kapsam Geçerlilik İndeksi (KGO) Tablo 1'de yer almaktadır.

Tablo 1: Ölçek Maddelerinin Kapsam Geçerlilik Oranı ve Kapsam Geçerlilik İndeksi

	Uygun Değil	Biraz Uygun	Oldukça Uygun	Son Derece Uygun	KGO
S1	0	0	0	10	1
S2	0	0	0	10	1
S3	0	1	1	8	0,80

S4	0	0	0	10	1
S5	0	1	1	8	0,80
S6	0	0	0	10	1
S7	0	0	0	10	1
S8	0	0	5	5	1
S9	0	0	5	5	1
S10	0	0	3	7	1
S11	0	0	3	7	1
S12	0	0	0	10	1
S13	0	1	0	9	0,80
S14	0	1	0	9	0,80
S15	0	0	0	10	1
S16	0	0	0	10	1
S17	0	0	0	10	1
S18	0	0	1	9	1
S19	0	0	1	9	1
S20	0	0	0	10	1
S21	0	0	1	9	1
S22	0	0	0	10	1
S23	0	0	1	9	1
S24	0	0	0	10	1
S25	0	0	0	10	1
S26	0	0	0	10	1
S27	0	0	1	9	1
S28	0	0	2	8	1
S29	0	0	0	10	1
S30	0	0	1	9	1
S31	0	0	1	9	1
S32	0	2	1	7	0,60
S33	0	0	0	10	1
KGİ					0,96

KGO için kurulan eşitlikte; araştırmaya katılan uzmanların yarısı, ölçekte yer alan madde için “Uygun” olarak görüş bildirir ise KGO değeri 0, yarısından daha fazlası “Uygun” olarak görüş bildirirse KGO değeri 0’dan büyük ve yarısından daha azı “Uygun” olarak görüş bildirirse KGO değeri 0’dan küçük olarak bulunacaktır. KGO oranının 0 (sıfır) ya da eksi yönde (sıfırdan küçük) değer alması durumunda ilgili madde için kapsam geçerliliğinin olmadığı çıkarımı yapılacaktır. Bu çalışmada, her bir madde için $KGO > 0$ çıkmıştır, maddelerin kapsam geçerliliği sağlanmıştır, elenen madde olmamıştır.

Adım 6: Pilot Uygulama

Bu aşamada, 50 katılımcıya ölçeğin pilot uygulamaya hazırlanmış halinin uygulaması yapılmıştır. Ölçeğin boyutlarının arasında bulunan uyumun değerlendirilmesi üzere SPSS paket programında yaratılan veri setinde ‘‘Temel Bileşenler Analizi’’ vasıtasıyla ‘‘Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA)’’ testleri gerçekleştirilmiştir. Pilot veri için Cronbach-Alpha değeri 0.792 çıkmış, AFA için KMO=0.884 ve Bartlett test (p)=0.000 çıkararak veri sayısı arttığında düzgün bir indirgeme işlemi yapılabileceği, anketin güvenilirliğinin yükseleceği anlaşılmıştır. Pilot alışma sonrasında 650 kişiden oluşan örneklem için anket uygulanmıştır. Anket verilerine ilk olarak madde ayırt edicilik analizi uygulanmıştır.

1.7. Madde Ayırt Edicilik Analizi

lme araçları için geçerlik analizleri kapsamında; ölçekte yer alan her bir maddenin ayırt edicilik güçlerini ve madde-toplam korelasyonlarını analiz etmek tavsiye edilmektedir. Bahsi geçen analizlerin ikisi de, ölçekte yer alan bir maddenin, ölçeğin temel hedefine hizmet etme seviyesine yönelik çıkarım yapmak üzere yapılmaktadır. Böylelikle, leklerin, varlıkları sınanan niteliklere sahip olma seviyeleri bakımından sınıflandırmak, sıralamak ve varlıkların aralarındaki farkları belirgin bir biçimde ayırt etmek kolaylaşacaktır (Wilson vd., 2012:199). Oluşturulan ölçeğin güvenirlik analizi, madde-toplam korelasyonu ve %27’lik alt (n=176) – st (n=176) grup madde ayırt edicilik değerlerinden faydalanılarak da yapılmıştır. Ölçekteki bütün maddelere ilişkin madde-toplam korelasyonu ve %27’lik alt-st grup puanlarının aralarındaki farklara yönelik t testi değerlerini Tablo 2’den görmek mümkündür.

Tablo 2: Her Bir Maddeye Ait Madde-Toplam Korelasyonu ve %27’lik Alt-st Grup Puanları Arasındaki Farka İlişkin t Testi Değerleri

Maddeler	Düzeltilmiş Madde-Toplam Korelasyonları	Alt %27-st %27 Farkın Anlamlılık Testi (t testi)
S1	.655*	4.853*
S2	.613*	5.884*
S3	.679*	6.290*
S4	.606*	5.331*
S5	.655*	6.734*
S6	.641*	4.055*
S7	.701*	6.342*
S8	.612*	4.996*
S9	.628*	8.258*
S10	.577*	7.751*
S11	.635*	8.327*
S12	.590*	6.559*
S13	.620*	7.368*
S14	.703*	5.045*

S15	.668*	7.901*
S16	.705*	8.465*
S17	.647*	9.115*
S18	.618*	6.448*
S19	.622*	5.499*
S20	.711*	4.227*
S21	.633*	5.741*
S22	.599*	6.445*
S23	.611*	7.066*
S24	.613*	6.532*
S25	.692*	5.330*
S26	.678*	7.102*
S27	.690*	6.449*
S28	.702*	5.803*
S29	.708*	6.573*
S30	.675*	7.389*
S31	.710*	8.225*
S32	.700*	6.551*
S33	.677*	8.506*

*0.05 için anlamlı

Tablo 2'de sunulmuş olan değerler ele alındığında; maddelerin toplam korelasyon değerlerinin en düşük .577 değeri ile en yüksek .711 değer aralığında değişim gösterdiği ve bütün korelasyonların 0.05 istatistik anlamlılık seviyesine göre anlamlı olduğu ortaya konulmuştur. Buradan hareketle, bütün maddelerin ölçeğin genel toplamıyla pozitif yönde ve orta düzeyli bir ilişkisinin bulunduğu tespit edilmiş olup her bir maddenin ölçeğin amacıyla tutarlılık gösterdiği tezi desteklenmiştir. Ayrıca, t-testi hesaplanan değerlerin ise; 4.055 ile 9.115 değer aralığında değişim gösterdiği ve bütün t değerlerinin 0.05 istatistik anlamlılık seviyesine göre anlamlı olduğu belirlenmiştir. Böylece, t değerlerinin anlamlılık göstermesi, ölçekte yer alan her bir maddenin ayırt edicilik özelliğine sahip olduğunu ifade etmektedir.

1.8. Açıklayıcı Faktör Analiz Sonuçları

Faktör analizinin temel amacı; birbiri ile ilişkisi bulunan p adet değişkenin bir araya getirilmesi sonucunda daha az sayıdaki ilişkisiz ve kavramsal bakımdan anlamlı yeni değişkenlerin (faktörlerin, boyutların) bulunması ve keşfedilmesidir. Ölçeklere ilişkin AFA sürecinde öncelikli olarak veri setinin faktör analizi için uygun olup olmadığına bakılmıştır. Bu doğrultuda veri setinin Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) örneklem yeterliği iyi seviye olarak belirtilen 0.70 seviyesinin üstünde 0.934 olarak elde edilmiştir. Ölçekte yer alan her bir boyutun tutarlılığını ölçmek için faydalanılan Bartlett küresellik testi, istatistik anlamlı ($\chi^2= 6782.44$ ve $p=.000$) olarak belirlenmiştir. Testlerin sonuçlarından hareketle AFA için kullanılacak veri setinin yeterli ve uygun olduğu ortaya konulmuştur.

Analizde kullanılacak veri setinin faktör yapısının belirlenmesi üzere “Varimax” döndürme metodundan faydalanılarak temel bileşenler analizi yapılmıştır. Faktörün yapısında, toplam varyansın %75.48’ini açıklama gücüne sahip 3 faktörlü bir yapının olduğu tespit edilmiştir. Çokluk vd., (2012) ifade ettiği gibi, sosyal bilimler alanında çok faktörlü desenlerde açıklanan varyansın %40 ile %60 değer aralığında bulunması yeterlidir. Çalışmada elde edilen 3 boyut toplamdaki varyansın %75.48’ini açıkladığından dolayı bu boyutların açıklama oranları yeterlidir. Anti-ımağ matris diyagonal değerlerinin ise 0.50 seviyesinin üstünde olması sonucunda herhangi bir maddenin ölçekten çıkarılmasına gerek duyulmamıştır.

Faktör analizinin sonucunda Extraction (çıkarma) değerleri 0.20 seviyesinden daha düşük olan maddelerin Costello ve Osborne (2005) tarafından belirtildiği gibi, varyans değişimine etkilerinin az olmasından dolayı analizin dışında tutulması gerekmektedir. Ancak bu çalışma kapsamında 3 boyut için de 0.20 seviyesinden daha düşük olan bir madde olmadığından dolayı çıkarma yapılmamıştır ve bütün maddeler ankette yer almıştır.

Faktör analizi için diğer bir uygunluk durumu, yoksulluk ölçęđi güvenilirlik katsayısı olan CA=0.913 değerinin, elde edilen 2 boyut için ayrıca hesaplanan CA değerinden büyük olmaması gerektiğidir. Bu çalışmada; mutlak yoksulluk için CA: 0.912, görel yoksulluk CA: 0.910 ve insani yoksulluk CA: 0.909 şeklinde belirlenmiştir ve gerekli uygunluk sağlanmıştır. Bununla beraber Tablo-3’te her bir maddenin çıkarılması halinde CA değerinin ne olacağı bilgisini de yer verilmiştir. Buradan da görüleceğ i üzere, her soru için %70 değerinin altına düşen bir durum gelişmemiştir. Literatürde belirtildiğ i üzere, ölçęđin geçerliliğinin belirlenmesi üzere Doğrulamalı Faktör Analizi (DFA)’nden faydalanılmıştır.

Tablo 3: Yoksulluk Algı Ölçeğ i Açıklayıcı Faktör Analizi Sonuçları

Faktör 1: Mutlak Yoksulluk	Açıkladığı varyans:	Cronbach alpha
	29.82	(CA):0.912
	Faktör yükü	Madde silinirse CA
1.Yeterli düzeyde et ve et ürünleri tüketiyorum	0.673	0.910
2.Yeterli düzeyde sebze ve meyve tüketiyorum	0.509	0.911
3.Yeterli düzeyde süt ve süt ürünleri tüketiyorum	0.702	0.904
4.Ailede içinde gıda yetersizliğ i nedeniyle zayıf kişi yoktur.	0.731	0.909
5.Ailemizin yaşadığı ev insanca yaşanmaya uygun durumda düzgün koşullara sahiptir.	0.598	0.902
6.Yaşadığımız ev korunaklı ve güvenlidir	0.604	0.896
7.Yaşadığımız evde temizlik düzenli olarak yapılmaktadır ve ev temizdir	0.623	0.905
8.Tuvalet dışarıda ortak kullanıma açıktır	0.665	0.887
9.Evdeki kişiler düzenli olarak yıkanma ve temizlenme imkânına sahiptir.	0.711	0.910
10.Sağlık kontrollerimiz için düzenli doktora veya hastaneye gideriz	0.708	0.872
11.Sağlık problemi yaşadığımızda tedavisini rahatlıkla yaptırırız	0.680	0.894

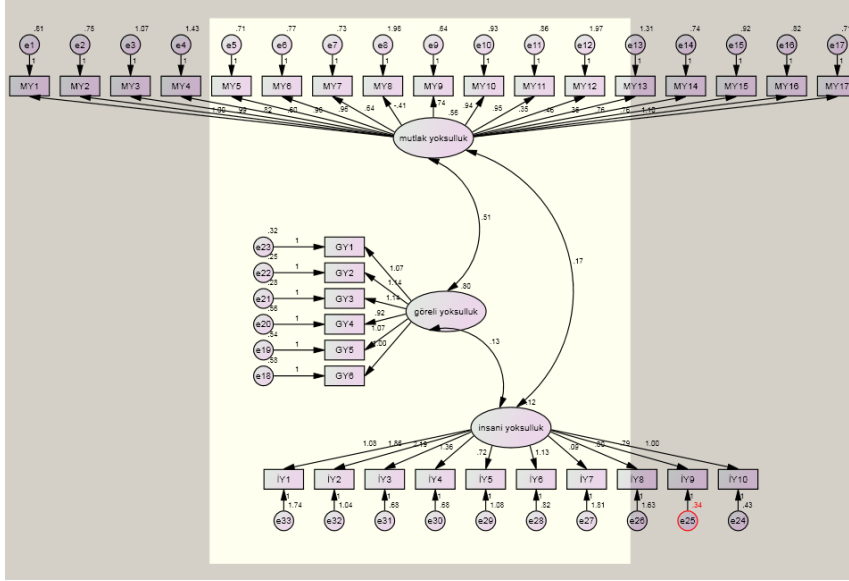
12.Ailemizde okuma-yazma bilmeyen yoktur	0.632	0.845
13.Ailemizde kız çocukları okula gitmektedir	0.725	0.902
14.Ailemizde çocukların okumasını destekliyoruz	0.599	0.901
15.Ailemizde bir sorun olduğunda haklarımızı ve ne yapmak gerektiğini hükümet yetkililerinden rahatça öğreniriz	0.644	0.890
16.Sosyal hizmetlere rahatça erişebilir ve yararlanabiliriz.	0.651	0.903
17.Gerektiğinde ihtiyaç duyulan giyim malzemelerini rahatça alabilirim.	0.703	0.906
Faktör 2: Görelî Yoksulluk	Açıkladığı varyans: 23.56	Cronbach alpha (CA):0.910
	Faktör yükü	Madde silinirse CA
1.Çevremdeki kişilere göre daha rahat bir hayat sürmekteyim	0.714	0.903
2.Çevremdeki kişilere göre gelir durumum iyidir	0.728	0.900
3.Çevremdeki kişilere göre gıda harcamalarımı daha rahat yapıyorum	0.693	0.904
4.Çevremdeki kişilere göre okul masraflarını daha rahat karşılıyorum	0.687	0.902
5.Çevremdeki kişilere göre sağlık harcamalarımı zorlanmadan yapıyorum	0.702	0.905
6.Çevremdeki kişilere göre yaşadığım ev daha konforlu ve rahattır	0.644	0.906
Faktör 3: İnsani Yoksulluk	Açıkladığı varyans: 22.10	Cronbach alpha (CA):0.909
	Faktör yükü	Madde silinirse CA
1.Çevremde herhangi bir nedenle (mezhep, siyasi görüş, milliyet, din vs) ayrımcılığa maruz kalmıyorum	0.721	0.903
2.Eğitim hizmetlerinden sorunsuz faydalaniyorum	0.664	0.901
3.Sağlık hizmetlerinden sorunsuz faydalaniyorum	0.682	0.900
4.Evdeki çocukların büyümeleri (kilo, boy) normal gitmektedir.	0.595	0.897
5.Yaşamımın 70 yaşından daha uzun olacağını düşünüyorum	0.705	0.885
6.Herhangi bir terör ve şiddet saldırı tehdidi altında değilim	0.713	0.900
7.Ailemde işsizlik yaşayan bireyler vardır	0.724	0.905
8.Ailemde son 10 yıldır çocuk ölümü yoktur	0.608	0.906
9.Yaşadığım yerde elektrik vardır	0.613	0.880
10.Yaşadığım yerde temiz suya ulaşabilirim	0.681	0.879

1.9. Doğrulayıcı Faktör Analiz Sonuçları

Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA), ölçme modelleri geliştirilmesi çalışmalarında yaygınlaştıran ve önemli kolaylıkları olan bir analiz metodudur. Bu metoda göre, önceden oluşturulan bir model aracılığıyla gözlenen değişkenlerden yola çıkarak *gizil değişkenler* (faktörler) oluşturmaya ilişkin bir süreçtir. DFA'da genel olarak ölçeklerin geliştirilmesi veya geçerlilik analizlerinin yapılması aşamalarında faydalanılmaktadır. Bununla beraber önceden belirlenen yapıların doğrulanması için de DFA'ya başvurulmaktadır (Brown, 2006:98). Çalışmanın bu bölümünde, AFA'nın yardımıyla elde edilen 3 boyutun, hipotez ile belirlenen faktörlerin yapısına uygun olup olmadığının tespitini yapmak üzere DFA kullanılmıştır. Oluşturulan DFA modeliyle gizil faktörler

ve söz konusu faktörlerin arasında bulunan karşılıklı bağımlı etkilerin tespiti için AMOS 23.0 paket programından faydalanılmıştır.

şekil 1: Yoksulluk Algı lği DFA Sonucu

Model için herhangi bir iyileştirmeye gereksinim duyulup duyulmadığını tespit etmek üzere modifikasyon indeksleri kontrol edilmiştir ve sonucunda herhangi bir modifikasyona gereksinim olmadığı ortaya konulmuştur.

Tablo 4: DFA Modeli Uyum İndeksleri

Ölüm (Uyum İstatistiği)	İyi Uyum	Kabul Edilebilir Uyum	Araştırma Modeli Değeri	Uyum Durumu
Genel Model Uyumu				
X ² /sd	□ ₃	□ ₄₋₅	2.18	İyi uyum
Karşılaştırma Uyum İstatistikleri				
NFI	□ _{0.95}	0.94-0.90	0.935	Kabul edilebilir
TLI (NNFI)	□ _{0.95}	0.94-0.90	0.961	İyi uyum
IFI	□ _{0.95}	0.94-0.90	0.982	İyi uyum
CFI	□ _{0.97}	□ _{0.95}	0.960	Kabul edilebilir
RMSEA	□ _{0.05}	0.06-0.08	0.034	İyi uyum
Mutlak Uyum İndeksleri				
GFI	□ _{0.90}	0.89-0.85	0.931	İyi uyum

AGFI	\square 0.90	0.89-0.85	0.926	İyi uyum
Artık Temelli Uyum İndeksi				
RMR	\square 0.05	0.06-0.08	0.032	İyi uyum

Bu çalışmada, her bir kriter açısından kabul edilebilir ve iyi uyum çıkararak modelin yorumlanabilir olduğu belirlenmiştir. Tablo 4'de $X^2 /sd = 2.18$ olarak bulunmuştur, \square 3 koşuluna uyduğundan dolayı “iyi uyum” kararı verilmiştir. NFI=0.935 ile 0.94-0.90 aralığında bulunmaktadır ve “kabul edilir uyum” sağlanmıştır, TLI (NNFI)=0.961 ile \square 0.95 sağladığı için “iyi uyum”, IFI =0.982 ile \square 0.95 sağladığı için “iyi uyum”, CFI=0.960 ile \square 0.97 sağladığı için “kabul edilebilir uyum”, RMSEA=0.034 ile \square 0.05 sağladığı için “iyi uyum”, GFI=0.931 ile \square 0.90 sağladığı için “iyi uyum”, AGFI=0.926 ile \square 0.90 sağladığı için “iyi uyum”, RMR=0.032 ile \square 0.05 sağladığından “iyi uyum” sonuçları elde edilmiştir.

Sonuç

Yoksulluğun belirlenmesi önemli bir sorunsaldır. Farklı sayısal yöntemler olmakla beraber ölçek bazında literatürde ciddi boşluklar söz konusudur. Bu nedenle, geliştirilen yoksulluk algı ölçeği hem bu boşlukları dolduracak hem de sosyal bilimler alanında sıkça başvurulan bir ölçek halini alacaktır. Bu çalışmada öncelikle Hambleton ve Patsula (1999) tarafından tavsiye edilen ölçek geliştirme süreçlerinden faydalanılmıştır.

Çalışmanın örneklemini Ağrı ili merkez ve farklı ilçelerde ikamet eden ve sosyal yardım alan 650 kişi oluşturmaktadır. Çalışmada, ilgili literatür incelenerek ve yoksulluk konusunda uzmanların görüşleri doğrultusunda madde havuzu meydana getirilmiştir. Madde havuzunda bulunan maddelerin kapsam geçerlilikleri uzman görüşlerinden hareketle ölçülmüş olup 0.96 olarak elde edilmiştir. Gereken düzetmelerin yapılmasının ardından pilot çalışmaya geçilmiştir. Pilot çalışmanın da devamında maddelerde birtakım düzenlemeler yapılmıştır ve soru formuna son şekli verilerek veri toplama süreci başlatılmıştır.

Her bir madde için ayırt edicilik gücünün tespit edilebilmesi açısından madde-toplam korelasyon değeri hesaplanmıştır ve t testinden faydalanılarak üst %27'lik ile alt %27'lik grupların madde ortalamalarının arasında yer alan farkların anlamlılığı analiz edilmiştir. Düzeltilmiş madde toplam puan korelasyonları 0.577 ile 0.711 değer aralığında değişim göstermektedir. T Testinin sonucuna göre, üst ve alt gruplar için madde ortalamalarının arasında yer alan bütün farklar istatistik olarak anlamlıdır. Ölçeğin yapı geçerliğinin belirlenmesi üzere ilk olarak Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) yapılmıştır. Maddeler için faktör yükleri 0.509 ve 0.731 değerleri arasında değişmektedir. Alt boyutlar olan; mutlak yoksulluk %29.82, görel yoksulluk %23.56 ve insani yoksulluk %22.10 varyansı açıklama yüzdeleri ile genel toplamda %75.48 açıklayıcı olduğu belirlenmiştir. Genel güvenilirlik katsayısı CA=0.923 değerinin, her bir faktör için ayrıca hesaplanan CA değerini geçmemesi gerektiğidir. Bu çalışmada; mutlak yoksulluk için CA: 0.912, görel yoksulluk CA: 0.910 ve insani yoksulluk CA:0.909 elde edilmiş ve gerekli uygunluğu sağlamıştır. Görüleceği üzere, her boyut için %70 değerinin altına düşen bir durum gelişmemiştir. Çıkarım sütununda 0.20 değerinin altında bir madde olmadığı için ve

anti-imaj matris diyagonal değerleri 0.50 değerinin üzerinde çıktığı için herhangi bir soru çıkarma işlemine gerek kalmamıştır.

Diğer aşamada DFA için model uyum iyiliklerinden $X^2 /sd = 2.18$ çıkmıştır, χ^2_3 koşulunu sağladığı için “iyi uyum” kararı verilmiştir. NFI=0.935 ile 0.94-0.90 aralığına düşmektedir, “kabul edilir uyum” sağlanmıştır, TLI (NNFI)=0.961 ile χ^2_3 sağladığından “iyi uyum”, IFI =0.982 ile χ^2_3 sağladığından “iyi uyum”, CFI=0.960 ile χ^2_3 sağladığından “kabul edilebilir uyum”, RMSEA=0.034 ile χ^2_3 sağladığından “iyi uyum”, GFI=0.931 ile χ^2_3 sağladığından “iyi uyum”, AGFI=0.926 ile χ^2_3 sağladığından “iyi uyum”, RMR=0.032 ile χ^2_3 sağladığından “iyi uyum” sonuçlarına ulaşılmıştır.

Böylece 5’li likert tipinde tasarlanmış ve 3 alt boyutu olan toplam 33 madde içeren “yoksulluk algı leği” nin geçerlik ve güvenirlik analizleri tamamlanmıştır. Elde edilen sonuçlar, ölçeğin geçerlik ve güvenirliğinin yeterli seviyede olduğunu ifade etmektedir. Ölçeğin bu haliyle geçerli ve güvenilir bir lme aracı olarak bireylerin yoksulluk algılarını belirlemede kullanılabileceği ve alan yazına katkı sağlayabileceği düşünülmektedir. Çalışma daha geniş örneklemelerde ve farklı gruplarla çalışılarak karşılaştırmalar yapılması önerilebilir. Araştırmacılar açısından, değişik boyutlar altında maddeler geliştirilerek yeni lcekler literatüre kazandırılabilir.

Kaynakça

- ACEMOGLU, Daron. & ROBINSON, James, A. (2012). Why Nations Fail: The Origins of Power, Prosperity, and Poverty. New York: Crown Business.
- AKTAN, Coşkun Can., & VURAL, İstiklal Yaşar. (2002). Yoksulluk: Terminoloji, temel kavramlar ve ölçüm ynlemleri, C.C. Aktan (Ed.), Yoksullukla mücadele stratejileri, Ankara: Hak-İç Konfederasyonu Yayınları.
- ALKIRE, Sabina. (2002). Valuing freedoms. Sen’s Capability Approach And Poverty Reduction. New York, Oxford: Oxford University Press.
- ALKIRE, Sabina, & SANTOS, Maria Emma. (2014). Acute Multidimensional Poverty: A New Index for Developing Countries. World Development, 59 (1), 251-274.
- BROWN, Timothy, A. (2006). Confirmatory Factor Analysis for Applied Research. New York: Guilford Press.
- BRADSHAW, Ted, K. (2006). Theories of Poverty and Anti-Poverty programs in community Development, Working Paper Series, No. 06-05. Rural Poverty Research Center, Columbia.
- COSTELLO, Anna, B. & OSBORNE, Jason, W. (2005). Exploratory Factor Analysis: Four Recommendations For Getting The Most From Your Analysis, Practical Assessment, Research, and Evaluation, 10(7), 1-9.
- OKLUK, may, ŐEKERCİOęLU, Gl & BYKZTRK, Őener. (2010). Sosyal Bilimler İçin ok Değişkenli İstatistik SPSS ve LISREL Uygulamaları, Ankara: Pegem Yayınları.
- DAVIS, Kathryn, A. (1992). Validity And Reliability in Qualitative Research On Second Language Acquisition And Teaching: Another Researcher Comments, TESOL Quarterly, 26(1), 605-608.
- FOSU, Augustin, K. (2015). Growth, Inequality, And Poverty in Sub-Saharan Africa: Recent Progress in A Global Context, Oxford Dev. Stud., 43 (1), 44-59.
- FORTUIJIN, Joos, & OSTENDORE, Wim. (2004). Gender and Urban Poverty: Single Mothers in Amsterdam, Geo Journal, 61, 239-246.
- GRADIN, Carlos. (2009). Why Is Poverty So High Among Afro-Brazilians? A Decomposition Analysis Of The Racial Poverty Gap, J. Dev. Stud., 45 (09), 1426-1452.

- HAMBLETON, Ronald, K., & PATSULA, Liane. (1999). Increasing The Validity Of Adapted Tests: Myths To Be Avoided And Guidelines For Improving Test Adaptation Practices. *Journal of Applied Testing Technology*, 1(1), 1-16.
- HANSON, Jamie, L., HAIR, Nicole, SHEN, Dinggang, G., SHI, Feng, GILMORE, John, WOLFE, Barbara, L. & POLLAK, Seth, D. (2013). Family Poverty Affects The Rate Of Human Infant Brain Growth, *PLoS One*, 8 (12), 1-9.
- JOLLIFFE, Dean & PRYDZ, Espen B. (2016). Estimating International Poverty Lines from Comparable National Thresholds. Policy Research Working PaperNo: 7606, Washington, DC: World Bank Policy Paper.
- NUSSBAUM, Martha. (2011). *Creating capabilities: The Human Development Approach*. Cambridge, Massachusetts; London, England: Harvard University Press, 2011.
- O'CONNOR, Alice. (2001). *Poverty Knowledge*. Princeton: Princeton University Press.
- SINDING, Steven, W. (2009). Population, Poverty And Economic Development, *Philos. Trans. R. Soc.*, 364(1), 3023-3030.
- SPICKER, Paul & BOOTH, Charles. (1990). The Examination of Poverty. *Social Policy and Administration*, 24(1), 21-38.
- UNDP. (2005). *Human Development Report 2005: International Cooperation At A Crossroads: Aid, Trade And Security in An Unequal World*. New York: Hoechstetter Printing Co.
- WILSON, F. Robert, PAN, Wei & SCHUMSKY, Donald, A. (2012). Recalculation Of The Critical Values For Lawshe's Content Validity Ratio, *Measurement and Evaluation in Counseling and Development*, 45(1), 197-210.